

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

СТ А Н О В И Щ Е

на тема

“СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ В БЪЛГАРИЯ”

(разработено по собствена инициатива)

София, 2012 г.

Икономическият и социален съвет на Р България включи в Плана за дейността си през 2012 г. разработване на становище на тема

“Социалната икономика – възможности и перспективи за развитие в България.”

Разработването на проекта на становище бе разпределено на Комисията по социална политика и Комисията по икономическа политика.

С решение на Комисиите за докладчик бе определен д-р Иван Кокалов – член на ИСС от група II – синдикати.

На свое заседание от 16.10.2012 г. Комисията по социална политика и Комисията по икономическа политика обсъдиха и приеха проекта на становище.

На пленарна сесия от 29.10.2012 г. Икономическият и социален съвет прие настоящото становище.

1. Концепцията за социална икономика

1.1. Социалната икономика има специфичен генезис и възниква в период на тежки икономически проблеми и социални конфликти, поради което тя е била осмисляна и възприемана в рамките на тогавашния идеологически, икономически и политически контекст. Целият 19-ти век и първата половина на 20-ти век са изпълнени с примери, които показват, че когато големи групи хора попаднат в неблагоприятни икономически и социални условия, те прибегват до използване на солидарни структури, обединяват се и създават организации на социалната икономика.

1.1.1 Още първите, възникнали през деветнадесети век, солидарни обединения (наричани често “братства”) и техните фондове са една форма на реакция спрямо изключително тежките жизнени условия за индустриалните работници и селяните.

1.1.2 Също през този период потребителските кооперативи са създавани от хора, които не са имали достъп до стоки и услуги по обичайния начин, докато производствените кооперативи са възниквали в резултат на стремеж към запазване на относителната независимост на своята работа, вместо да заемат позиции на наемни работници.

1.2. ИСС приема разбирането, че основната цел на субектите на социалната икономика е предоставянето на блага и услуги за техните членове или за по-широка общност, а не обслужването на

капиталови инвестиции. Затова и генерирането на приходи (над извършените разходи) е второстепенно по значение след извършените дейности (услуги) и не е движеща сила на икономическата активност на тези субекти.

1.3. За ИСС субектите на социалната икономика имат като основна цел оказването на благотворно социално влияние, а не реализирането на печалба за собствениците или членовете. Тези субекти са едновременно част от реалната икономика и част от организираното гражданско общество, като по принцип не разпределят печалба, а я инвестират за постигане на своите социални цели.

1.4. В рамките на голямото многообразие от субекти на социалната икономика ИСС констатира развитието на няколко типични основни форми на тази икономика:

1.4.1. Кооперативните предприятия, както е известно са основен компонент на социалната икономика. С течение на времето те станаха изключително многобройни, разнообразни и навлязоха в много нови сфери на икономиката. В началото на 21-ви век Международният кооперативен алианс (ICA) обединява повече от 750 млн. кооператори от петте континента. Кооперативите са селско-стопански, работнически, за спестявания, за кредити, потребителски, за социално осигуряване, маркетинг, жилищно задоволяване, социални и много други видове.

1.4.2. Дружества за взаимопомощ (взаимна полза), които също играят нарастваща роля в здравеопазването и социалната сигурност на развитите (индустриализирани) страни, като допринасят за управлението на различни социални рискове като: покриване на

разходи за медицински грижи, покупка на лекарства и медикаменти, болнични разходи; помощ за семейства на починали; погребения (най-вече транспорт на починалите в чужбина); помощи за ритуали (погребения, сватби и др).

1.4.3. Асоциации, предоставящи блага и услуги на свои членове или на по-широка общност (обикновено на непазарни принципи, но често и на пазарни).

1.4.4. Специализирани предприятия за трудова интеграция, които имат широк спектър – от предприятия за хора с увреждания до предприятия за хора, останали дълго време извън пазара на труда.

1.4.5. Други самоподпомагащи се предприятия, асоциации, взаимоспомагателни дружества, сдружения и т.н., работещи предимно за постигане на социални цели и на базата на основните принципи в социалната икономика.

1.5. Независимо от някои различия в механизма на функциониране и дейност, ИСС счита, че са налице редица общи характеристики на субектите на социалната икономика:

1.5.1. Предпоставка за тяхната дейност са социалните или обществените цели, като в по-голямата си част тази дейност има характер на социална иновация.

1.5.2. Постиганите печалби се реинвестират за осъществяването на тези социални или обществени цели, като предоставянето на услуги за отделните членове или за по-широка общност се счита за по-важно от получаването на печалба.

- 1.5.3. Организация на дейността, основаваща се на принципите на демократичност, солидарност и социална справедливост при вземането на решения.
- 1.5.4. Автономност на управление и определена независимост от влиянието на държавни и други институции.
- 1.5.5. Предимство на хората и труда пред капитала при разпределението на приходите.
- 1.5.6. Предоставяне на стоки и услуги предимно за уязвими групи потребители, за които е невъзможно по друг начин да задоволят свои основни жизнени потребности.
- 1.5.7. Начинът на производство на стоки или предоставянето на услуги има за цел постигането на социална и професионална интеграция чрез достъп до работа на лица в неравностойно положение, особено поради ниска квалификация или социални или професионални проблеми.
- 1.6. Въпреки че в исторически план отделните компоненти на социалната икономика са познати отдавна, според ИСС съвременното ѝ развитие може да се разглежда и като иновативна стратегия за социално-икономическо развитие, намираща израз в създаването на един нов и устойчив сегмент на икономиката. Този сегмент е паралелен на съществуващите икономически структури, има потенциал да компенсира техни негативни ефекти и да внесе промяна в социално-икономическото развитие на дадена страна, без обаче да засяга съществуващите икономически структури и субекти, както и начина на тяхното функциониране.

- 1.7. В тази връзка ИСС изразява мнение, че предвид новите и специфични функции на социалната икономика нейният съвременен потенциал и възможности трябва да се разглеждат извън рамките на обичайните представи и да се възприемат като надеждно средство за сериозни подобрения в базисни структури на икономиката, заетостта, разпределението равнищата на доходите и т.н. От тази гледна точка най-разпространената представа за функциите на социалната икономика – «борба с бедността и социалното изключване» е определено ограничена.
- 1.8. Като цяло социалната икономика изпълнява общественозначими специфични функции, които не могат да бъдат покрити или са недостатъчно развити от държавата и пазара. В тази връзка субектите на социалната икономика са една реална необходимост за покриване на жизненоважни нужди и потребности на групи от хора, които не могат да бъдат удовлетворени чрез съществуващите държавни политики и пазарни механизми.
- 1.9. ИСС обръща внимание, че при по-нататъшното развитие на концепцията и практиката на социалната икономика е необходимо да се извършат много по-ясни разграничения на тази икономика от т.нар. трети сектор (разбиран като сегмент, съставен от неправителствени организации). Независимо че съществуват общи характеристики и дефиниции за социалната икономика и за третия сектор, ИСС счита, че са налице основни различия, които трябва да намерят по-сериозно място в дебатите и политиката за развитието на социалната икономика.

- 1.9.1. Характерно за социалната икономика е поставянето на основния акцент върху демократичния начин на вземане на решения в организациите и по принцип не съществува забрана за разпределение на печалбата. При третия сектор забраната за разпределяне на печалба е основен акцент, докато въпросът за вътрешната демокрация на управление на организациите няма същия приоритет.
- 1.9.2. Също така по-голямата част от субектите на социалната икономика могат да формират собствени приходи и да ги разпределят сред своите членове, докато единиците от третия сектор функционират преобладаващо на базата на външно субсидиране (държавно или от други спонсори), не формират собствени приходи и не разпределят такива сред своите членове.
- 1.9.3. Като изказва своята подкрепа за развитието на третия сектор, ИСС същевременно счита, че функциониращите на основата на концепцията за социална икономика организации имат много по-значителен потенциал и принос за икономическия растеж и заетостта.
- 1.10. ИСС подчертава още веднъж обществената значимост както на социалната икономика, така и на третия сектор като своеобразни механизми за компенсиране на социалната изолация и социалноизключващи ефекти в резултат на проблеми и слабости на реалната икономика и институциите за социална защита. Организациите от социалната икономика и от третия сектор осигуряват на онези групи от населението, които са изключени и не могат да придобият или да се възползват от определени блага и

услуги в рамките на съществуващите икономически структури и институции за социална защита, възможност за създаване на паралелни структури за достъп до такива блага и услуги.

1.11. ИСС констатира наличието на тенденция в Европейския съюз за възникване на хибридни форми между социалната икономика и третия сектор, като нормативните различия между тях придобиват формален характер и влияят главно при тяхната регистрация.

1.11.1. Във Финландия, Португалия, Испания и Италия например организациите често избират кооперативен статус при регистриране, докато в останалите страни от ЕС те обикновено се регистрират като организации с идеални цели.

1.12. ИСС счита, че потенциално са налице рискове и предизвикателства пред по-нататъшното развитие на социалната икономика, ако основните принципи, характеристики и цели на тази икономика, както и интересите на основните заинтересовани страни, не са ясно и конкретно дефинирани и регламентирани. В такава ситуация е възможно нормативно-институционалната база на социалната икономика да бъде използвана за създаването на субекти на тази икономика, чиято основна цел е възползването от съществуващи данъчни облекчения или преференции, а не общият социален интерес и изгода на включените в подобна организация хора.

1.12.1. В някои банки в Испания например са се възползвали от законодателството за организациите с идеална цел, като постепенно са извели своите «социални програми за спестявания» извън тяхната основна структура. Така тези банкови

програми са придобили юридическа самостоятелност чрез трансформирането им под формата на фондации, защото този статут им позволява да се възползват официално от законодателна възможност за данъчни облекчения.

- 1.13. В тази връзка ИСС предлага преди да се приемат съответни нормативни актове за субектите на социалната икономика, да се извършват достатъчно задълбочен предварителен анализ и оценка на възможните очаквани ефекти и на необходимото законодателно регламентиране на интересите на заинтересованите лица.

2. Новите тенденции в развитието на социалната икономика в Европейския съюз

- 2.1. ИСС констатира, че от началото на 80-те години на 20-ти век в Европейския съюз се наблюдава подновен и нарастващ интерес към развитието на социалната икономика. От този период в ЕС е налице официално и публично деклариране на необходимостта от възраждането и по-нататъшното развитие на социалната икономика, като редица страни членки започнаха да прилагат конкретни политики за нейното развитие. В такива страни подкрепата и реалното развитие на социалната икономика в началото на 80-те години на миналия век се оказва своеобразен буфер за появилите се по-късно икономически и социални проблеми в условията на кризата.

- 2.2. Разбира се, развитието на социалната икономика в редица страни членки не предотврати кризата, но създаде реална възможност за смекчаване на най-тежките икономически и социални ефекти от нея. Според ИСС именно в условията на развитието на кризата социалната икономика доказва своите възможности да компенсира появилите се проблеми, които не могат да бъдат решени от държавата или пазара.
- 2.3. Независимо от нарастващото значение и актуалност на социалната икономика, налице са сериозни различия между страните членки по отношение на нейното развитие. Например проведеното по поръчка на Европейския икономически и социален комитет изследване преди приемането на България и Румъния в ЕС показва различната степен на развитие на социалната икономика в страните членки и тяхното обособяване в три основни групи:
- 2.3.1. Страни с широко прилагане на социална икономика: Франция, Италия, Португалия, Испания, Белгия, Ирландия и Швеция.
- 2.3.2. Страни с относително слабо използване на социалната икономика: Кипър, Дания, Финландия, Гърция, Люксембург, Латвия, Малта, Полша и Англия.
- 2.3.3. Страни, в които почти или напълно не се наблюдава развитие на социална икономика: Австрия, Чехия, Естония, Германия, Унгария, Литва, Холандия и Словения.
- 2.4. Според последно проучване на Международния център за изследване и информация на публичната, социалната и кооперативната икономика (CIRIEC) заетите в социалната икономика на ЕС са около 14 млн. души, което представлява около

6,5 % от работната сила в ЕС. Според данни на Европейската комисия в ЕС има около 2 млн. социални предприятия, в които са ангажирани около 6 % от работната сила на континента.

2.5. Други изследвания показват, че приблизително всяко четвърто предприятие, създадено в Европа, е социално. В Белгия, Финландия и Франция този дял се повишава до всяко трето предприятие. Констатира се също, че социалните предприятия са много устойчиви в условията на кризата, а понякога са и по-ефективни в чисто икономически план.

2.6. За ИСС очевидното динамично развитие на социалната икономика през последните две десетилетия в ЕС не е само следствие от национални политики, а преди всичко резултат от провежданите през този период целенасочени европейски политики. ИСС приветства нарастващия интерес и усилията на институциите на ЕС и особено тези на ЕК за подкрепата, която те оказват за развитието на социалната икономика.

2.6.1. В тази връзка ИСС оценява значението на представеното през октомври 2011 г. Съобщение на ЕК до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно „Инициатива за социалното предприемачество. Създаването на благоприятна среда за насърчаване на социалните предприятия като основни участници в икономиката и социалната иновативност”¹.

---

¹ Съобщение „Инициатива за социалното предприемачество. Създаване на благоприятна среда за насърчаване на социалните предприятия като основни участници в икономиката и социалната иновативност” - COM (2011) 682 окончателен, 25 октомври 2011 г.

2.6.2. Знак на последователна европейска политика в областта на социалната икономика е представеното през декември 2011 г. Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно европейски фондове за социално предприемачество.

2.6.3. Много важни за развитието на сектора на социалната икономика са също така препоръката на ЕК от октомври 2008 г.², както и Законът за малкия бизнес³, подготвен от Главна дирекция „Предприятия и промишленост” на ЕК. Същевременно политики по социалната икономика са осъществявани в рамките на инициативите ADAPT и EQUAL чрез Европейския социален фонд, чрез пилотната дейност „Третата система и заетост” и чрез програма ПРОГРЕС⁴

2.7. Европейската комисия изрично подчертава, че предприемайки тези стъпки, тя поставя социалната икономика и социалните иновации на централно място в дневния си ред както по отношение на сближаването на степените на териториално развитие, така и в търсенето на решения на проблемите, стоящи пред обществото, и най-вече в борбата срещу бедността и социалната изолация.

---

² Съобщение относно препоръка на Комисията за общи принципи за активното приобщаване на лицата, изключени от пазара на труда – COM (2008) 639 окончателен, 3 октомври 2008

³ Съобщение “Мисли първо за малките” “ Small business Act” за Европа - COM (2008) 394 окончателен, 25 юни 2008

⁴ В рамките на ЕК със социалната икономика се занимава отдел „Занаяти, малки предприятия, кооперативи и взаимоспомагателни дружества”, към дирекция „Насърчаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия”, Главна дирекция „Предприятия и промишленост”. От 2000 г. тя (социалната икономика) се представлява и от автономна Европейска постоянна конференция на кооперативите, взаимоспомагателните дружества, асоциациите и фондациите (СЕР-СМАФ), която през 2007 г. прие името „Социална Икономика Европа”.

Аргументи за това са налице в редица документи, като стратегията „Европа 2020“, водещата инициатива „Съюз за иновации“ и „Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване“, както и Актът за единния пазар.

- 2.8. ИСС подчертава, че структурните фондове на Европейския съюз трябва да бъдат използвани за подпомагане на субектите на социалната икономика. В този смисъл ИСС приветства предложението на Европейската комисия да включи в Европейския социален фонд след 2014 година „инвестиционен приоритет“ за тях.
- 2.9. ИСС се присъединява към становището на ЕИСК да се приоритезират социалните предприятия при приемането на многогодишната финансова рамка, като се заделят за тях достатъчно средства.
- 2.10 Според ИСС са необходими бързи стъпки, за да се гарантира, че достъпът на социалните предприятия до иновации и R&D програми, като например “Хоризонт 2020”, се осигурява при условия, не по-различни от тези, поставяни пред другите участници както на европейско, така и на национално равнище.
- 2.11. ИСС констатира с удовлетворение широката обществена подкрепа, която срещат предприетите действия на ЕК за развитието на социалната икономика. Пример за това са и публичните консултации по проекта за Акт за единния пазар, които показаха силен интерес към възможностите на социалните предприятия и социалната икономика в отговор на икономическите и социалните предизвикателства, както и за

създаване на нови работни места и по-нататъшна социална интеграция и подобряване на социалните услуги.

2.12. ИСС констатира, че настоящото развитие на социалната икономика в ЕС е свързано с появата на нови сфери и форми, в които се създават новите субекти на тази икономика. Една от основните области, в които навлизат нови форми на социална икономика, е здравеопазването. Демографските тенденции, нарастващите проблеми пред здравното обслужване на отделни групи от населението и наличието на проблеми с достъпа до медицински грижи и услуги може да се приеме като една от предпоставките за тези нови форми на социална икономика в областта на здравеопазването. В тази връзка в ЕС се наблюдава развитието на структури за взаимопомощ, нови социалноосигурителни форми и нови системи за здравни грижи, които се базират на местните общности или се изграждат на кооперативна основа.

2.13. Свивът и проблемите на трудовия пазар също се превърнаха в предпоставка за развитието на други форми на социална икономика. Например във Франция това са специфични икономически предприятия, чиято цел е подкрепа за връщането на безработните към пазара на труда; асоциациите със специален интерес, както и локалните съседски съвети. В Германия се наблюдават форми на корпорации за заетост и обучение; в Белгия – компании за обучение на работното място, докато в Обединеното кралство това са корпорациите за бизнес в местните общности.

- 2.14. Сериозните проблеми във финансовия сектор се разглеждат като предпоставка за развитието на различни организационни форми, дефинирани като: “децентрализирани финансови системи”, “алтернативни финансови системи”, “неформални финансови системи” и др. По-конкретно става въпрос за възстановяване на традиционните и със специфичен характер кредитни асоциации, кооперативи за спестяване и кредити, както и кредитни системи, базирани на солидарността.
- 2.15. ИСС констатира развитието на нови форми на социалната икономика и в сектора на селското стопанство. Такива например са кооперативите за напояване, зърнените банки, кредитните съюзи и маркетинговите кооперативи за селскостопански и занаятчийски продукти и др.
- 2.16. Отчитайки многообразието и динамиката в настоящото развитие на социалната икономика, ИСС изразява мнението, че днес тази икономика трябва да се разглежда не толкова и не само като средство за реализиране на определени ценности или постигане на тесни социални цели. Затова социалната икономика не трябва да се възприема по дефиниция като икономика на най-бедните и най-уязвимите, защото такова схващане ограничава съществено нейното значение.
- 2.17. Затова ИСС подчертава, че в настоящия етап социалната икономика е едно необходимо допълнение към деформираната икономическа и социална среда, което допринася за поддържане на пазарни елементи в икономиката, за съчетаване на стопанска рентабилност със съхраняване на човешкия капитал и допълва

мрежите за социална защита. Тя спомага за създаване на нови икономически субекти, за разширяване на участниците в пазара, за създаване на нови работни места за хора в неравностойно положение, включително и за тези, които са с увреждания.

2.18. ИСС подчертава, че днес социалната икономика е носител на всички съвременни европейски демократични ценности и е форма и пример за активно европейско гражданство.

2.19. Не на последно място трябва да се отбележи, че социалната икономика е ключов елемент на Европейския социален модел, тъй като нейните субекти – т.нар. предприятия на социалната икономика, са активни във всички икономически сектори и директно имат принос за социалната и икономическата кохезия.

3. Възможности за развитие на социалната икономика в България

3.1. ИСС приветства усилията на българското правителство и МТСП за създаване на необходимите предпоставки за развитието на социална икономика в България. Приетата Национална концепция за социална икономика е една добра основа както за продължаване на обществения дебат, така и за конкретно формулиране на основните предпоставки и стимули за развитие на социалната икономика в страната.

3.2. ИСС счита, че социалната икономика има дългогодишни традиции и история в България чрез развитието на кооперациите като основен нейн субект. За 120 години от своето създаване до днес българските кооперации преминаха през множество изпитания и кризи, но

доказаха своята устойчивост в резултат на следването на основните ценности и принципи на социалната икономика. Днес в България функционират близо 2 хил. кооперации с над 500 хил. членове, като голяма част от заетите хора с увреждания работят в такива кооперации.

- 3.3. Независимо, че в страната се констатират и други форми на социална икономика, ИСС счита, че на фона на редица европейски страни социалната икономика в страната има слаб принос за решаването на възникващите икономически и социални проблеми в условията на кризата. В тази връзка е необходимо да се оценят и систематизират всички основни предпоставки и условия, които могат да доведат до по-силен тласък за развитието на този важен сегмент в социално-икономическата система в страната.
- 3.4. ИСС счита за целесъобразно продължаването на обществения дебат по Националната концепция за социална икономика с всички заинтересовани страни. Едно по-широко национално изследване на съществуващи форми и добри практики на социална икономика в страната ще има съществен принос за по-ясното и конкретно дефиниране на основните субекти на социалната икономика в България.
- 3.5. Проучването на европейския опит в страни с развита социална икономика според ИСС ще обогати не само националния дебат, но и ще осигури основни идеи и предложения за развитието на социалната икономика в страната. ИСС препоръчва също извършването на обстоен анализ и оценка на българския исторически опит и традиции в развитието на взаимно-

спомагателни форми и предприятия, които са били обект на определен интерес и успех в предходен исторически период. В тази връзка ИСС счита, че все още интересът и вниманието към възможностите за развитие на взаимоспомагателни дружества са слаби и то най-вече в областта на финансите и микрокредитирането, здравното и общественото осигуряване и подпомагане.

3.6. ИСС отчита, че действащото българско законодателство е една добра основа за осъществяване на дейности с подчертано социален ефект и ползи. От гледна точка на Концепцията за социална икономика обаче, е необходимо въвеждането на нормативи и режими, с които много по-ясно и конкретно да се регламентира законодателно спецификата на субектите на социалната икономика, както и приложимите за тях стимулиращи мерки и условия. В това отношение с особена острота стои необходимостта от законово регламентиране на основните форми на социална икономика в страната, които могат да се възползват пряко от специфичното финансиране и политики, подкрепящи социалната икономика. Както вече бе подчертано, от изключително значение е въвеждането на надеждни законови гаранции относно невъзможността други икономически субекти извън тези в социалната икономика да се възползват от финансиране и облекчения, които са целево предназначени за субектите на тази икономика.

3.7. За ИСС проучването на законодателно регламентирани практики в социалната икономика в страни членки, които са близки по

традиции и история с България, е една надеждна посока за съевременно решаване на стоящите нормативни въпроси пред социалната икономика в страната.

- 3.8. Според ИСС настоящото европейско законодателство е другата надеждна основа за развитието на социалната икономика в Р България и нейното законодателно регламентиране. В това отношение ИСС счита, че отразяването на основните препоръки на Европейския парламент в националното законодателство е другата съществена стъпка за необходимото законодателно регламентиране на социалната икономика в страната.
- 3.9. ИСС подкрепя също призива на Европейския парламент за статистическо признаване на субектите на националната икономика и въвеждането на национални сателитни сметки. Създаването на надеждна статистическа база данни за предприятията на социалната икономика е предпоставка за последващи ефективни анализи и мониторинг на нейното развитие.
- 3.10. В свое становище по «Ролята на българските кооперации за развитието на социалната икономика в контекста на Стратегия «Европа 2020» ИСС направи предложение за статистическо обособяване на кооперациите в България чрез изграждане на статистически сателитни сметки за тях. ИСС предложи също Националният статистически институт да приеме методика за създаването на сателитни сметки на кооперациите в България, като се използват резултатите от реализирания съвместно с ЦКС и НС на ТПК проект. Затова ИСС изразява мнение, че съевременното въвеждане на статистически сателитни сметки за

основния субект на социалната икономика в България – кооперациите, може да се превърне в надежден модел за продължаване на процедурата по отношение на останалите форми на социална икономика в страната.

3.11. ИСС приветства заявената позиция в Националната концепция за социална икономика за избягване на свръхрегламентиране и контрол върху предприятията и организациите на социалната икономика в страната. Реализирането на такъв подход ще осигури необходимата независимост и автономност на субектите на социалната икономика по отношение на държавно или друго институционално влияние, което е един от основните принципи и ценности в разбирането за социална икономика. В същото време считаме за целесъобразно държавата да изисква от социалните предприятия и организации, на които е присвоена марката „Продукт на социалното предприятие“, да осигуряват необходимата институционална и финансова публичност.

3.12. Отчитайки основните характеристики и преобладаващия локален профил на субектите на социалната икономика, ИСС оценява важната роля на местните власти за нейното развитие. Същевременно ИСС предлага продължаване на консултациите и дебата за ролята на местните власти за развитието на социалната икономика предвид съществуването на много отворени въпроси в тази област.

3.13. За ИСС от решаващо значение за успеха на социалната икономика в България е възможността за достъп до финансов ресурс на субектите на тази икономика. Независимо от ограничения

национален ресурс, много по-големи възможности за финансиране се очертават във връзка с ОП «Развитие на човешките ресурси» и ОП «Конкурентоспособност». В това отношение ИСС подчертава, че все още съществуват редица трудности и препятствия пред субектите на социалната икономика, и в частност пред кооперациите, за достъп до финансови средства от европейските структурни фондове. Предвид проблемите за осигуряване на собствен финансов принос при участие на субектите на социалната икономика в оперативните програми, да се потърсят възможности за тяхното подпомагане, в т.ч. и чрез създаване на специален фонд.

3.14. Според ИСС от изключително значение за осигуряване на необходимия финансов ресурс на субектите на социалната икономика в страната е оценката на ефектите от тяхната дейност. Независимо от някои по-общи принципи и констатации за значимостта на социалната икономика, все още липсват по-конкретни оценки за ролята, мястото и ефекта от развитието на субектите на социалната икономика в страната. В това отношение ИСС е убеден, че при наличието на надежден инструментариум за оценка на ефектите от дейността на субектите на социалната икономика и извършването на такива оценки в страната проблемите за тяхното финансиране и стимулиране, включително и с нови преференции, ще бъдат много по-бързо решени.

3.15. ИСС констатира, че в страната е налице и определен дефицит от подготвени специалисти в областта на социалната икономика. В тази връзка е очевидна необходимостта от по-силен диалог между

държавата, университетите и субектите на социалната икономика, както и подкрепата за учебните заведения, подготвящи специалисти в сферата на социалната икономика. За да се повиши атрактивността на този вид обучение обаче, важно значение има актуализирането на списъка с професиите и неговото допълване с професията „социален предприемач”.

3.16. ИСС оценява необходимостта от цялостна координация на политиката за развитие на социалната икономика в страната. В тази връзка предлага създаването на координиращ орган към министъра на труда и социалната политика, отговорен за цялостната политика и приложение на Концепцията за социална икономика в страната, като се запазят функциите на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания.

3.17. Също така ИСС счита за необходимо провеждането на широко национално изследване и използването на всички други форми за систематизирането на добрите практики на развитие на социалната икономика в страната. На базата на това е необходимо осигуряването на широко популяризиране на тези практики и достатъчно достъпно тяхно представяне на всички заинтересовани страни, особено сред младите хора.

3.18. За ИСС много важен аспект за утвърждаването на социалната икономика в страната е своевременното разработване на надеждни методики и провеждането на конкретни изследвания за оценка на нейния принос в социално-икономическата система на страната.

3.19. ИСС изразява единодушна позиция, че само на базата на ефективния социален диалог и активното участие на социалните партньори и другите основни заинтересовани страни могат да се постигнат желани решения и резултати в развитието на социалната икономика в страната.

3.20. В заключение ИСС изразява своята убеденост, че дългогодишните български традиции, социалният диалог и опит в страната са надеждната предпоставка за успешното развитие на социалната икономика и заявява своята готовност да участва активно във всички основни етапи на консултативния процес.

(п)

Проф. д-р Лалко Дулевски

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ